

OBSAH

Prvá kapitola

ÚVOD DO KÁNONICKÉHO PRÁVA

I.	Etymológia slova „kánon“	3
II.	Katolícka cirkev a právo	3
A.	Cirkev – spoločnosť (<i>societas</i>)	3
B.	Právne dokonalá spoločnosť (<i>societas iuridica perfecta</i>)	4
	Prvky právne dokonalej spoločnosti a katolícka cirkev	4
III.	Pojem kánonické právo	6
IV.	Predmet kánonického práva.	7
V.	Delenie objektívneho kánonického práva	8
A.	Delenie práva podľa základu (kritérium prameňa poznávania práva)	8
1.	Prirodzené právo	8
2.	Pozitívne právo	9
B.	Delenie práva podľa pôvodu noriem (kritérium autora práva)	9
1.	Božie právo	9
2.	Ľudské právo (rýdzo cirkevné právo)	10
C.	Delenie práva podľa jeho formy (kritérium formy práva)	10
1.	Písané právo.	10
2.	Nepísané právo (obyčajové právo)	10
D.	Delenie práva podľa okruhu pôsobnosti (kritérium záväznosti)	11
1.	Univerzálne (všeobecné) právo	11
2.	Partikulárne právo	11
3.	Osobitné právo	11
E.	Delenie práva podľa povahy subjektov právnych vzťahov a realizovaného záujmu.	11
1.	Verejné právo	11
2.	Súkromné právo	12
F.	Delenie práva podľa lokalizácie právnych noriem	12
1.	Kódexové právo.	12
2.	Mimokódexové právo.	12

Druhá kapitola

PRAMEÑE KÁNONICKÉHO PRÁVA

I.	Pojem a rozdelenie	14
II.	Cirkevný zákon (<i>lex ecclesiastica</i>)	15

A. Podstatné znaky zákona	15
B. Súhlas viery	18
C. Zrušenie zákona	18
D. Obsah cirkevných zákonov	18
E. Výklad (interpretácia) zákona.	19
1. Pojem a význam výkladu	19
2. Druhy výkladu.	19
a) Autentický a súkromný výklad	19
b) Rozširujúci, zužujúci, striktný a široký výklad	20
c) Objasňujúci a vysvetľujúci výklad	21
d) Gramatický, logický a systematický výklad.	21
3. Zásady výkladu	22
F. Doplnenie chýbajúceho zákona	23
1. Analógia zákona	23
2. Analógia práva	23
3. Právna veda a prax Rímskej kúrie	23
4. Spoločná a stála mienka odborníkov	24
G. Epikia – spôsob aplikácie zákona v mimoriadnych prípadoch.	24
Epikia v platnom kánonickom práve	25
III. Obyčaj (<i>consuetudo</i>)	26
A. Znaky obyčaje.	27
B. Druhy obyčaje.	28
IV. Všeobecný dekrét	29
V. Iné normatívne právne akty	29
A. Všeobecný vykonávací dekrét.	29
B. Štatúty (stanovy)	30
VI. Konkordát	30
A. Pojem konkordát a predmet jeho úpravy	31
1. Veci zmiešané (<i>res mixtae</i>).	31
2. Veci nadprirodzené (<i>res supranaturales</i>).	31
3. Veci časné (<i>res temporales</i>).	32
B. Právna povaha konkordátu	33
1. Teória výsady (<i>theoria privilegiorum</i>)	33
2. Teória zákona (<i>theoria legis</i>).	33
3. Teória zmluvy (<i>theoria contractus</i>)	34
C. Platnosť a záväznosť konkordátu	34
D. Zánik konkordátu.	35

E. Vyhlásenie konkordátu	35
------------------------------------	----

Tretia kapitola

SPRÁVNE AKTY (ADMINISTRATÍVNE ÚKONY) V KÁNONICKOM PRÁVE

I. Úvod	36
II. Správny akt (administratívny úkon)	37
Delenie správnych aktov	37
III. Privilégium a dišpenz	38
A. Privilégium	38
1. Nadobudnutie privilégia	39
2. Zánik privilégia	39
B. Dišpenz	40
1. Podmienky udeľovania dišpenzu	40
2. Udeľovateľ dišpenzu	41
3. Dišpenz v naliehavom prípade	42
4. Zánik dišpenzu	42

Štvrtá kapitola

FYZICKÉ A PRÁVNICKÉ OSOBY

Pojem osoba	44
A. Fyzické osoby podľa kánonického práva	44
B. Právnické osoby podľa kánonického práva	46
1. Pojem právnická osoba	46
2. Právnické osoby v katolíckej cirkvi	47

Piata kapitola

PRÁVNE ÚKONY

I. Pojem právny úkon	48
II. Neplatnosť právneho úkonu	48
A. Dôvody neplatnosti právneho úkonu	49
B. Súhlas a rada	50

Šiesta kapitola

RIADIACA MOC V KATOLÍCKEJ CIRKVI

I. Úvod	52
II. Riadiaca moc – pojem a nadobudnutie	52
Fórum – oblasť výkonu riadiacej moci	53

III. Rozdelenie riadiacej moci	54
IV. Ordinár	55
V. Zásada „ <i>supplet Ecclesia</i> ”	56
Siedma kapitola	
CIRKEVNÝ ÚRAD	
I. Pojem cirkevný úrad	57
II. Nadobudnutie cirkevného úradu	57
III. Spôsoby poverenia cirkevným úradom	58
IV. Uprázdnenie (strata) cirkevného úradu	62
A. Uprázdnenie cirkevného úradu na základe právnej udalosti	63
1. Uprázdnenie úradu smrťou nositeľa úradu	63
2. Uprázdnenie úradu uplynutím vopred určeného času	63
3. Uprázdnenie úradu dovršením ustanoveného veku	63
4. Uprázdnenie úradu ukončením práva (funkcie) udeľovateľa úradu	64
B. Uprázdnenie cirkevného úradu na základe právneho úkonu	64
1. Uprázdnenie úradu zrieknutím sa úradu	64
2. Uprázdnenie úradu preložením	65
3. Uprázdnenie cirkevného úradu odvolaním z úradu	65
4. Uprázdnenie cirkevného úradu odňatím úradu	66
C. Uprázdnenie cirkevného úradu splnením mandátu (úlohy)	66
Ósma kapitola	
HIERARCHICKÁ SÚSTAVA KATOLÍCKEJ CIRKVI	
I. Najvyšší predstavení katolíckej cirkvi	67
A. Pojem „morálna osoba“	67
B. Najvyššia autorita cirkvi	67
C. Apoštolská postupnosť	68
D. Rímsky veľkňaz (<i>Pontifex Romanus</i>) – pápež	69
1. Pápež a jeho právne postavenie v cirkvi	69
2. Práva pápežskej moci	70
3. Volba pápeža	72
a) Historický vývoj	72
b) Začiatok uprázdnenia Apoštolského stolca	73
c) Obdobie uprázdnenia Apoštolského stolca	74
d) Priebeh voľby pápeža	75
e) Miesto voľby	76
f) Osoby oprávnené voliť pápeža	76

g) Volebný akt	77
h) Pasívne volebné právo a účinky zvolenia	78
E. Kolégium biskupov	79
1. Ekumenický koncil (<i>Concilium Oecumenicum</i>)	79
2. Biskupská synoda (<i>Synodus Episcoporum</i>)	80
F. Kardináli	80
II. Rímska kúria	81
A. Všeobecná charakteristika Rímskej kúrie.	81
B. Štruktúra Rímskej kúrie	83
1. Štátny sekretariát	83
2. Kongregácie.	83
3. Súdy	86
4. Pápežské rady	87
5. Úrady	87
6. Iné inštitúcie Rímskej kúrie.	87
7. Advokáti.	88
8. Inštitúcie patriace k Apoštolskej stolici	88
III. Partikulárne cirkvi a ich územná a personálna štruktúra	88
A. Jednotky partikulárnej cirkvi	89
1. Diecéza	89
2. Kvázidiecy	90
a) Územné opátstvo	90
b) Územná prelatúra	90
c) Apoštolská administratúra	91
3. Osobitné jednotky partikulárnej cirkvi	91
4. Misie <i>sui iuris</i>	92
a) Apoštolská prefektúra	92
b) Apoštolský vikariát	92
B. Cirkevná provincia	92
C. Biskupi	93
1. Diecézny biskup.	94
2. Titulárny biskup	95
3. Konferencia biskupov.	96
IV. Farnosť	97
A. Etymologický základ slova farnosť a vznik inštitútu farnosti	97
B. Pojem farnosť	98
C. Zriadenie, zrušenie a zmena farnosti	98
D. Vedenie farnosti	99
1. Farár	99

2. Spoločná duchovná správa	100
3. Farský administrátor	100
E. Strata úradu farára	101
F. Iné osoby pôsobiace vo farnosti	103
1. Kaplán (farský vikár)	103
2. Diakon	103
3. Laik	104

Deviata kapitola

KÁNONICKÉ MANŽELSKÉ PRÁVO

I. Pojem manželstvo podľa kánonického práva	105
II. Podstatné vlastnosti manželstva	105
1. Jednota	106
2. Nerozlučiteľnosť	106
III. Putatívne (zdanlivé) manželstvo	107
IV. Druhy manželstva	107
A. Druhy manželstva podľa kritéria povahy manželstva	107
1. Sviatostné manželstvo	107
2. Nesviatostné manželstvo	108
B. Druhy manželstva podľa kritéria formy právnej úpravy	109
1. Kánonické manželstvo	109
2. Nekánonické manželstvo	109
C. Druhy manželstva podľa spôsobu uzavierania manželstva	110
1. Verejné manželstvo	110
2. Tajné manželstvo	110
D. Druhy manželstva podľa kritéria účinkov manželstva	111
1. Platné manželstvo	111
2. Neplatné manželstvo	111
E. Druhy manželstva podľa kritéria dovolenosťi	112
1. Dovolené manželstvo	112
2. Nedovolené manželstvo	112
V. Forma uzavierania manželstva	114
A. Riadna forma uzavretia manželstva (kánon 1108)	114
B. Mimoriadna forma uzavretia manželstva	115
VI. Manželské prekážky v kánonickom práve	115
A. Pojem	115
B. Všeobecne o manželských prekážkach	116

C. Dišpenzácia od manželských prekážok	116
D. Jednotlivé manželské prekážky	117
1. Nedostatočný vek (kánon 1083)	117
2. Impotencia (kánon 1084)	117
3. Platný manželský zväzok (kánon 1085)	118
4. Rozdielne náboženstvo (kánon 1086)	119
5. Posvätný rámec (kánon 1087)	119
6. Verejný večný sľub v rehoľnom inštitúte (kánon 1088)	120
7. Únos (kánon 1089)	120
8. Zločin (kánon 1090, § 1 a 2)	121
9. Pokravné príbuzenstvo (kánon 1091)	121
10. Švagrovstvo (kánon 1092)	122
11. Verejná mravopočestnosť (kánon 1093)	122
12. Osvojenie (zákonné príbuzenstvo – kánon 1094)	122
VII. Manželský súhlas podľa kánonického práva	123
A. Pojem a podstata manželského súhlasu	123
B. Spôsob prejavenia manželského súhlasu	123
C. Psychická neschopnosť dať manželský súhlas.	123
D. Vady manželského súhlasu	125
1. Vady poznávacej schopnosti (kánony 1096 až 1099)	126
a) Nevedomosť (kánon 1096)	126
b) Omyl	126
2. Vady manželského súhlasu vyplývajúce z vôle	128
VIII. Účinky manželstva	131
IX. Zmiešané manželstvo podľa kánonického práva	132
X. Zánik manželstva.	133
A. Zánik manželstva smrťou jedného alebo oboch manželov	134
B. Zánik manželstva rozviazaním (rozlúčením) manželského zväzku	134
1. Rozviazanie platného nedokonaného manželstva dvoch pokrstených osôb alebo manželstva pokrstenej osoby s nepokrstenou osobou dišpenzom pápeža	135
a) Historický pohľad	135
b) Platná právna úprava.	135
2. Privilegium Petrinum	136
C. Zánik manželstva uzavretím nového manželstva	138
1. Privilegium Paulinum (privilégium viery – kánon 1143, § 1)	138
2. Možnosť vybrať si jednu z viacerých žien alebo jedného z viacerých mužov v polygamnom manželstve (kánon 1148)	138

3. Rozlúčenie manželstva z dôvodu nemožnosti obnoviť manželské spolužitie (kánon 1149)	139
XI. Splatnenie (náprava) manželstva	139
A. Jednoduchá konvalidácia manželstva (kánony 1156 až 1160)	140
1. Konvalidácia z dôvodu existencie manželskej prekážky	140
2. Konvalidácia z dôvodu vady formy uzavretia manželstva.	141
3. Konvalidácia z dôvodu vady manželského súhlasu	141
B. Základná náprava manželstva.	142
1. Základná náprava z dôvodu existencie manželskej prekážky	143
2. Základná náprava manželstva uzavretého vadou formou	143
XII. Manželská odluka bez zániku manželstva (separácia)	143
A. Dôvody manželskej odluky	144
B. Nastúpenie právnych účinkov odluky	145

Desiata kapitola KÁNONICKÉ TRESTNÉ PRÁVO

I. Úvod	147
II. Pramene kánonického trestného práva	148
III. Pojem kánonické trestné právo	148
IV. Delikt (trestný čin podľa kánonického práva)	148
V. Delenie cirkevných trestov.	149
VI. Najvýznamnejšie zásady a princípy kánonického trestného práva	151
VII. Polepšujúce tresty (cenzúry)	152
A. Exkomunikácia	153
B. Interdikt.	153
C. Suspenzia	153
VIII. Odpykávacie tresty.	153
IX. Zánik trestov	154
X. Osoby nepodliehajúce trestu	154

Jedenásta kapitola KÁNONICKÉ PROCESNÉ PRÁVO

I. Úvod	156
A. Predmet procesu	156

B. Druhy procesov	156
1. Sporový proces (kánony 1501 až 1670)	156
2. Trestný proces (kánony 1717 až 1731)	156
3. Administratívny (správny) proces (kánony 1732 až 1752)	157
4. Osobitné procesy (kánony 1671 až 1716)	157
II. Súdna príslušnosť	158
A. Mimoriadna (osobitná) príslušnosť	158
B. Výlučná príslušnosť súdnej moci pápeža	158
1. Výlučná súdna príslušnosť Rímskej roty	159
2. Riadna súdna príslušnosť	159
III. Štruktúra súdov a ich kompetencie	161
A. Súdy prvého stupňa.	161
1. Súdy prvého stupňa na miestnej (partikulárnej) úrovni	161
a) Diecézny súd	161
b) Arcidiecézny súd.	162
c) Interdiecézny súd	162
d) Súd rehoľného inštitútu	163
2. Súdy druhého stupňa	163
3. Súdy druhého stupňa na miestnej úrovni	164
a) Metropolitný súd.	164
b) Súd rehoľného inštitútu	164
4. Súdy tretieho stupňa	164
B. Súdy Apoštolskej stolice	165
1. Apoštolská penitenciária	165
2. Rímska rota	165
3. Apoštolská signatúra	166
C. Členovia súdu.	169
Sudcovia	169
D. Iné verejné autority súdneho procesu	170
E. Iné osoby pôsobiace v súdnom konaní	171
F. Forma a spôsob rozhodovania súdneho tribunálu	172
G. Procesné strany (účastníci konania) a ich zástupcovia	172
1. Spôsobilosť byť procesnou stranou (<i>capacitas agendi in iudicio</i>) . .	172
2. Procesná spôsobilosť (<i>capacitas standi in iudicio</i>)	172
3. Právny zástupca a advokát	173
H. Žaloba a námietka	174
IV. Riadne sporové súdne konanie	174
A. Uvedenie kauzy (začatie konania)	175
1. Žalobný spis	175

2. Predvolanie na súdne konanie (<i>citatio</i>) a jeho účinky	176
B. Dosvedčenie sporu (<i>litis contestatio</i>)	177
C. Nastolenie sporu (<i>litis instantia</i>)	177
D. Dôkazné konanie	177
Dôkazné prostriedky	178
E. Konanie o predbežnej otázke (vedľajšie konanie)	180
F. Záver súdneho konania	180
G. Súdny výrok.	181
1. Pojem a podstata súdneho výroku	183
2. Spôsob rozhodovania o rozsudku (kánony 1609 a 1610)	183
3. Štruktúra rozsudku	183
a) Materiálne náležitosti rozsudku (kánon 1612, § 2 a 3)	184
b) Formálne náležitosti rozsudku (kánon 1612, § 1 a 4)	184
4. Zverejnenie a doručenie rozsudku	184
H. Napadnutie rozsudku (opravné prostriedky voči rozsudku)	184
1. Vymáhanie nulity rozsudku.	185
2. Odvolanie voči rozsudku	185
I. Právoplatnosť rozsudku	186
J. Výkon rozsudku (exekúcia)	187
K. Navrátenie do pôvodného stavu	187
V. Mimoriadny (ústny) sporový proces	188
A. Všeobecne o ústnom sporovom procese	188
B. Postup v ústnom sporovom procese	189
VI. Manželské procesy	189
A. Proces na vyhlásenie nulity manželstva.	190
1. Úvod	190
2. Súdna príslušnosť	191
3. Aktívna procesná legitimácia	191
4. Postup súdu pred vykonávaním dôkazov	192
5. Dôkazné konanie a záver konania	192
6. Rozsudok	193
7. Odvolanie	193
8. Dokladový proces	194
B. Proces manželskej odluky.	195
1. Kompetentné autority na riešenie manželskej odluky	195
2. Procesný postup pri riešení manželskej odluky	196
a) Administratívny proces	196
b) Súdny proces pred cirkevným súdom	196

c) Súdny proces pred občianskym súdom štátu	197
C. Proces na udelenie dišpenzu od uzavretého a nedokonaného manželstva	197
1. Konanie pred diecéznym biskupom (prvá fáza procesu)	198
2. Konanie pred Apoštolskou stolicou (druhá fáza procesu)	199
D. Proces na vyhlásenie predpokladanej smrti manžela.	199
E. Proces rozlúčenia manželstva v prospech viery.	200
1. Procesný postup v kauze pred miestnym ordinárom.	201
2. Preskúmanie žiadosti Apoštolskou stolicou	202
VII. Proces na vyhlásenie nulity posvätej vysviacky	202
A. Dôvody nulity posvätej vysviacky	202
B. Procesný postup v kauze nulity posvätej vysviacky	202
VIII. Trestný proces	203
A. Súdna príslušnosť a spôsob rozhodovania	204
B. Predbežné zisťovanie	204
C. Postup v procese	205
1. Súdny proces	205
a) Postup súdu pred vydaním rozsudku	205
b) Rozsudok.	206
c) Odvolanie voči rozsudku.	206
2. Mimosúdny (administratívny) proces.	206
IX. Proces beatifikácie a kanonizácie	207
A. Historické základy a etapy uctievania svätých	207
B. Pojmy beatifikácia a kanonizácia	208
C. Procesný postup pri beatifikácii a kanonizácii	208
1. Diecézna fáza kauzy.	209
2. Pokračovanie procesu pred Kongregáciou pre kauzy svätých (druhá fáza)	210
X. Správny (administratívny) proces	211
A. Opravné prostriedky voči správnym aktom (rekurzy)	211
1. Remonstrácia	211
2. Hierarchický rekurz.	212
3. Hierarchický rekurz na dikastériá Rímskej kúrie.	213
B. Správny sporový proces na druhej sekcií Apoštolskej signatúry	214
C. Proces odvolávania farára	214
1. Dôvod odvolania farára.	214
2. Subjekty podliehajúce normám o odvolaní farára	215

3. Procesný postup	215
D. Proces preloženia farára	216
Dvanásťta kapitola	
APOŠTOLSKÁ STOLICA A MEDZINÁRODNÉ PRÁVO	
I. Lateránske dohody	217
A. Obsah politickej dohody	217
B. Obsah finančnej dohody	218
II. Postavenie Apoštolskej stolice podľa noriem medzinárodného práva .	218
A. Teritoriálna a personálna suverenita Apoštolskej stolice	218
B. Znaky medzinárodnoprávnej subjektivity Apoštolskej stolice	219
III. Diplomatickí zástupcovia Rímskeho veľkňaza	219
Pápežská diplomacia podľa platného práva	220
1. Pôsobnosť reprezentantov Apoštolskej stolice	221
2. Úlohy pápežských legátov	222
3. Zánik úradu legáta	223
BIBLIOGRAFIA	224
LITERATÚRA	225